

Uniting Church in Australia

Basis of Union 1992 - Tongan

KO E MAKATU'UNGA 'O E FAKATAHATAHA'

(Ko e pulusinga (edition) 'o e 1992')

Ko e kanotohi faka-hisitolia 'o e Makatu'unga 'o e Faka-Tahataha' na'e teuteu ia 'i he taimi na'e toki hu mai ai 'a e faka'amu ko ia ke fakakau mai 'a e ngaahi lea 'a ee 'oku' ne fakamahino'i 'a e kehe 'o e lea ki he kakai fefine' mo ia ke fai ki he kakai tangata' (gender-inclusive language). 'I he ngaahi 'uluaki ta'u 'o e 1990' ne 'i ai 'a e ni'ihii ne nau fakatokanga'i 'a e ngaahi tafa'aki 'o e fakalea 'o e Makatu'unga' 'oku ngali kehe mo fakatupu tala'a, pea 'i he ngaahi feitu'u pau 'oku fa'a ongo kovi, pea ongo fakataupu ai ha loto fehi'a he taimi e ni'ihii. Ko ia ne hanga leva 'e he Komiti Ngaue 'o e 'Asemipilii' 'o fakangofua ke paaki 'a e pulusinga (edition) 'o e 1992', 'a ia 'oku' ne fakataha'i vaofi 'a e ngaahi fakakaukau faka-e-kuo-hili' 'i hono fakalea 'o e Makatu'unga', kae lolotonga pe ia 'oku fai e fekumi ke kei pukepuke pe hono 'uhinga totonu'.

Kuo tanaki mai 'a e ngaahi 'ULU'I FAKAMATALA (Headings) ki he sekisoni (section) taki taha 'o hono paaki ko eni 'o e Makatu'unga 'o e Fakatahataha' ki hono faka-faingofua 'o e fekumi (ki he kano tohi)' ka 'oku 'ikai ke nau hoko ai kinautolu ko ha konga 'o e Makatu'unga 'o e Fakatahataha' 'o hange ko ia na'e fakamo'oni' 'i 'e he ngaahi Siasi'.

KO E MAKATU'UNGA 'O E FAKATAHATAHA'

1. KO E FOU'ANGA MAI KI HE FAKATAHATAHA' (The way into union)

Ko e Siasi Fakatahataha faka-Kongikulikesinolo 'o 'Aositelelia', mo e Siasi Metotisi 'o 'Aositelelesia' pea mo e Siasi Palesipiteliane 'o 'Aositelelia', 'i he feohi mo e katoa 'o e Siasi Fakaleveleva' (whole Church Catholic), pea mo e fekumi atu ke fai fakamo'oni ki he 'uunitaha ko ia', 'a ia ko e ua'i me'a ko ia' ko e me'a'ofa 'a Kalaisi pea ko ho'ona' ia finangalo ki he Siasi, 'o nau hu eni ki ha feohi'anga fakatahataha ko ia' 'i he hingoa ko e Siasi Fakatahataha' 'i 'Aositelelia'. 'Oku nau lotua ke hoko mu'a 'a e ngaue' ni ko e kololia 'o e 'Otua ko e Tamai', ko e 'Alo' pea ko e Laumalie Ma'oni'oni'. 'Oku nau fakafeta'ia 'a e ngaahi me'a'ofa kelesi 'a e 'Otua' kiate kinautolu taau taha 'i he ngaahi ta'u 'o e kuohili' na; pea 'oku nau fakamo'oni' na'e 'ikai ha nau taha te ne tali ki he 'ofa ko ia' 'a e 'Otua' 'o fai 'i ha talangofua kakato; pea 'oku nau fekumi atu eni ke fai ha fakafou ta'emotu 'a ia 'e lava ai 'e he 'Otua' ke ngaue'aki 'enau fai e lotu', mo 'enau fakamo'oni' mo e ngaue' ke fakahoko atu 'a e folofola 'o e fakamo'ui' ki he kakai kotoa pe. Pea 'i he ngata'anga ko ia' 'oku nau fakahaa'i ai 'a 'enau mateu ke nau lalaka fakataha kimu'a 'i he mateaki 'oku taafataha kia Kalaisi 'a ia ko e 'Ulu ia 'oku mo'ui' 'o e Siasi'; te nau kei fakaava pe ke toutou vakai'i fakalelei 'o makatu'unga 'i he'ene Folofola'; pea te nau fekumi atu ki ha fakatahataha 'oku lahi ange' 'o fai 'i he ivi 'o e Laumalie Ma'oni'oni'. Pea 'i he fakatahataha' ni 'oku hanga ai 'e he ngaahi Siasi' ni 'o fai tukupa 'i honau kau memipa' ke nau fetali'aki 'a e taha mo e taha 'i he 'ofa' mo e fiefia' 'ohoko ko e kau tui ki hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi', pea ke fanongoa fo'ou 'a e fekau (commission) 'a e 'Eiki Toetu'u' ke teu tisaipale 'i he ngaahi pule'anga kotoa pe, pea ke fekumi atu faka'aho ke talangofua ki hono finangalo'. Pea 'i he hu ki he fakatahataha' ni 'oku faka-taumu'a 'a e ngaahi Siasi' ni ke manatu'i ko e Siasi 'o e 'Otua' 'oku tukupaa'i ia ke ne tauhi a mamani, 'a e mamani ko ia na'e pekia ki ai a Kalaisi', pea ko ia, pea 'oku' ne tatali mo e 'amanaki ki he 'aho 'o e 'Eiki ko Sisu Kalaisi' 'a ia 'e mahino lelei ai ko e pule'anga 'o e mamani ko eni' kuo hoko ia ko e pule'anga 'o hotau 'Eiki', pea 'o e Kalaisi', 'a ia te Ne pule 'o ta'engata pea te'engata'.

2. 'O E SIAST FAKAKATOA (of the whole Church)

'Oku mo'ui mo ngaue 'a e Siasi Fakatahataha' 'i 'Aositelelia 'i he loto'aa 'o e tui' mo e 'uunitaha 'o e Siasi Tapu pe Taha Fakaleveleva mo faka-'Aposetolo' (One Holy Catholic and Apostolic Church). 'Oku' ne (Siasi Fakatahataha) tali fakamo'oni 'oku' ne fekau'aki mo e ngaahi Siasi kehe 'i he ngaahi founa 'a ee 'oku fakahaa'i ai, neongo 'oku fakakonga pe, ki he 'uunitaha ko ia' 'i he tui' mo e ngaue fakamisiona' (in faith and mission). 'Oku toe manatua ai 'a e ngaahi Kaunisila 'o e feinga Ngaue Fakataha 'a e ngaahi siasi 'o e ngaahi mu'aki senituli' (Ecumenical Councils of the early centuries), pea ne (Siasi Fakatahataha) hanga atu ai kimu'a ki ha taimi 'a ia 'e lava ai ke toe fakamahino'i lelei ange ai 'a e tui', pea lava ke fakasino mo'oni mai ai 'a e Taha 'a e Siasi', 'i he ngaahi Kaunisila pe ko ia'. 'Oku' ne tali fakamo'oni mo e loto fakamalo he ko e ngaahi Siasi ko ia ne fakatahataha' na'a nau memipa katoa 'i he Kaunisila faka-e-mamani lahi ko ia 'a e ngaahi Siasi Fakatahataha' mo e ngaahi kupu kehe 'o e ngaue fakataha 'a e ngaahi Siasi', pea te ne kei fekumi atu ke mamahi'i 'a e tu'unga memipa ko ia'.

'Oku' ne manatu'i foki 'a e fekau'aki mahu'inga 'a ia na'e hoko 'i he vaha'a 'o e ngaahi Siasi ne fakatahataha' mo e ngaahi Siasi kehe' ka 'oku tatau pe 'a e ngaahi tukufakaholo', pea te ne kei hoko atu ke ako mei he'enua ngaahi fakamo'oni' pea ke ne ma'u ivi ai mei he feohi mo kinautolu'. 'Oku faka-lototo'a'i foki ia 'e he ngaahi Siasi 'a ee kuo kakato 'enua Fakatahataha' (United Churches) 'a ee kuo nau fakataha'i ai 'a e ngaahi tukufakaholo ko ia' mo kinautolu, pea ne kei faka'amu ai pe ke ako mei he'enua taukei'. 'Oku tui ('a e Siasi Fakatahataha) ko e kau Kalisitiane ko ee 'i 'Aositelelia' ni 'oku ui'i kinautolu ke nau fakamo'oni ki ha tui (faith) mo ha mo'ui (life) kuo 'uunitaha'i 'ia Kalaisi 'a ia 'oku mahulu hake ia he faka-e-matakali' mo e faka-e-'ekonomika', pehe he fesiofaki faka-e-fonua' mo e fakangatangata fake-e-lanu', pea ki ha ngata'anga pehe, 'oku tukupa leva 'a e Siasi Fakatahataha' ke ne kumia ha ngaahi fetu'utaki 'oku makehe mo e ngaahi Siasi 'i 'Esia', pea pehe mo e Pasifiki'. Pea 'oku fakahaa'i 'e he Siasi Fakatahataha' ni 'a 'ene faka'amu ke ne hu malohi atu ki he tui' (faith) mo e ngaue fakamisiona (mission) 'a e Siasi' 'i 'Aositelelia' ni, 'o fou 'i he ngaue fakataha mo fai fekumi atu ki he fakatahataha mo e ngaahi Siasi kehe'.

3. LANGA 'I HE FUNGA 'O E 'EIKI PE TAHA KO SISU KALAIST (Built upon the one Lord Jesus Christ)

'Oku tali lelei 'e he Siasi Fakatahataha' ko e tui' mo e 'uunitaha' (faith and unity) 'o e Siasi Tapu Fakaleveleva mo faka-'Aposetolo' 'oku langa ia 'i he funga 'o e 'Eiki ko Sisu Kalaisi'. 'Oku malanga'i 'e he Siasi' ko Kalaisi' ko e 'Eiki toetu'u na'e kalusefai pea 'oku' ne fakapapau'i ko e 'Eiki' ia 'i he kololia 'o e 'Otua ko e Tamai'. Pea 'ia Sisu Kalaisi', "Na'e fai ai 'e he 'Otua' hono fakalelei'i mai a mamani kiate Ia" (2 Kol. 5:19). Pea 'i he'ene 'ofa ki mamani', ne foaki mai ai 'e he 'Otua' 'a e 'Alo' ke ne 'ave 'a e angahala 'a mamani'.

Na'e fakahaa'i 'e Sisu 'o Nasaleti' 'a e kelesi faka-e-hau (sovereign grace) 'a e 'Otua' 'a ee 'e lava ai 'e kinautolu 'oku masivesiva honau laumalie' ke ma'u 'a e 'ofa 'a e Tamai'. 'Iate Ia tonu (Sisu), 'i he'ene mo'ui' mo 'ene mate', na'a ne fakasino mai ai 'a e tali (response) 'o e faka-to-ki-lalo', talangofua' mo e falala'anga', 'a e ngaahi me'a' na, ne fiu'akumi fuoloa ki ai 'a e 'Otua' kae iku launoa pe. Pea 'i hono fokotu'u Ia' ke mo'ui mo pule', ne toe fakapapau'i mo fakakakato ai 'e he 'Otua' 'a e fakamo'oni ko ia na'e fai 'e Sisu ma'a' e 'Otua' tonu 'i mamani, na'a' Ne toe fakapapau'i ai 'a 'ene hau 'i he faka-katoa 'o 'ene fakatupu', na'a' Ne fakamolemole'i 'a e kau angahala', pea Ne fakahoko 'ia Sisu ko e fakafofonga ia pea ko ha kamata'anga ia 'o ha tukunga fo'ou 'o e ma'oni'oni' pea mo e 'ofa'. 'Oku ui leva heni ki he kakai' ke nau tui ki he 'Otua' tu'unga 'ia Kalaisi. Pea 'i he faka'osinga' ni, kuo foaki mai 'e he 'Otua' 'a e Laumalie' koe'uhi' ke lava 'a e tangata' 'o falala ki he 'Otua' 'o taku ko e Tamai, pea tali a Sisu ko e 'Eiki'. Ko ia, ko e katoa 'o e ngaue ki he fakamo'ui ('o e tangata) 'oku fakaola 'ata'ata pe ia mei he kelesi faka-e-hau (sovereign grace) 'a e 'Otua' pe taha.

Ko e Siasi', 'i he'ene tu'u ko e feohi'anga 'o e Laumalie Ma'oni'oni', 'oku' ne tali fakapapau'i ko Sisuu' ko e 'Eiki ia 'oku' ne katoi 'ene mo'ui'; pea 'oku' ne toe tali fakapapau'i foki ko Sisuu' ko e 'Ulu ia 'o e me'a kotoa pe, ko Ia ia 'a e kamata'anga 'o ha fakatupu fo'ou (new

creation), pea 'o ha matakali tangata fo'ou (new humanity). Kuo foaki 'e he 'Otua' 'ia Kalaisi 'a e Laumalie Ma'oni'oni' ki he kakai kotoa pe 'i he Siasi' ke hoko ia ('a e Laumalie Ma'oni'oni') ko ha tukupa fakapapau (pledge) mo e a'usia tokamu'a (foretaste) 'o e fakalelei ko ia 'oku ene ke hoko mai', mo e fakafo'ou, 'a ia ko e ngata'anga' ia 'i he maama 'o e fakakatoa 'o e ngaue fakatupu ne fai' (which is the end in view of the whole creation). Pea ko e ui ia 'a e Siasi', ke ngaue'i 'a e kaveinga ko ia': ke hoko ('a e Siasi') ko ha feohi'anga 'o e fakamelino' (to be a fellowship of reconciliation), pea ko ha fale ia pe sino (body) 'a ia 'e malava ke faka'aonga'i ai 'a e ngaahi tufakanga koloa kehekehe 'o hono kau memipa', ke langa hake ai 'a hono fakakatoa', pea ke hoko foci ('a e Siasi') ko ha me'angaue 'a ia 'e ala ngaue'aki 'e Kalaisi, pea fua mai ai ha kau fakamo'oni ma'a' Na tonu. 'Oku mo'ui 'a e Siasi' 'i he vaha'a taimi ko ia 'o e pekia mo e toetu'u 'a Kalaisi', pea ko e (Siasi) ko e fakakakato aofangatuku ia 'o e me'a kotoa pe 'a ia 'e 'omai 'e Kalaisi'; pea ko e Siasi' foki, ko e kakai 'oku fai fononga pilikimi, 'a ia 'oku nau tulia ma'u-ai-pe ha kaveinga kuo tala'ofa'i mai; pea 'i he maama ko ia', 'oku 'ikai ma'u 'e he Siasi' ia ha kolo ta'e'auha, ka 'oku' ne (Siasi) ha'ao atu' ki ha kolo pehe ke ma'u. Pea 'i he fononga 'oku fai', 'oku fafanga 'e Kalaisi 'a e Siasi' 'aki 'a e Folofola' mo e ongo Sakalameniti', pea 'oku' ne (Siasi) ma'u foki 'a e koloa ko ia ko e Laumalie' koe'uhi' ke 'oua na'a faifaiange', pea ne hee he fononga'anga'.

4. 'OKU PULE'I MO FAKAFO'OU'I 'E KALAI SI 'A E SIA SI' (Christ rules and renews the Church)

'Oku tali mo fakamo'oni 'e he Siasi Fakatahataha' 'oku malava 'a e Siasi' ke mo'ui atu mo tuiaki he ngaahi feliliu'aki 'o e hisitolia' koe'uhi' pe he 'oku hoko mai (ha'u) 'a hono 'Eiki', pea 'oku folofola mai foki, 'o Ne ngaue mai ki he kakai' 'o fou mai 'i he (mo e) ngaahi tala 'o 'ene ngaue kuo kakato'. 'Oku 'afio a Kalaisi ('i hotau lotolotonga) 'i he taimi 'oku malanga'i ai Ia 'i he 'ao 'o e kakai' 'o hoko ia ko e Folofola 'a e 'Otua' 'a ee 'oku' Ne fakatau'ataina'i 'a e halaia', pea Ne foaki mo'ui ki he mate', pea ko Ia 'oku' Ne fakaola mo'ui mai 'a e me'a na'e 'ikai 'iloa' (and who brings into being what otherwise could not exist). Pea 'i he fakamo'oni 'a ha'a tangata', 'i he lea' pea mo e ngaue', pea 'i he mafai ivi 'o e Laumalie Ma'oni'oni', 'oku a'u tonu mai ai a Kalaisi ke Ne takina 'a e tokanga 'a e kakai' pea langa'i hake ai 'a 'enau tui'; 'oku' Ne ui 'a e kakai' ki he feohi'anga 'o 'ene ngaahi mamahi', pea ke nau hoko ai ko e kau tisaipale ma'a' ha 'Eiki ne kalusefai; pea 'i ha'a' Na founa ngali kehe (in his own strange way) 'oku hanga ai 'e Kalaisi 'o fokotu'u (constitutes), pule'i, mo fakafo'ou'i kinautolu ke nau hoko ko hono Siasi.

5. KO E NGA AHI FAKAMO'ONI FAKA-TOHITAPU' (The Biblical witnesses)

'Oku tali fakamo'oni 'e he Siasi Fakatahataha' kuo 'osi ma'u 'e he Siasi' 'a e ongo tohi 'o e Fuakava Motu'a' mo e Fuakava Fo'ou' 'o hoko kinua ko e fakamo'oni faka-palofita mo faka-aposetolo laulotaha, 'a ee 'oku' ne fanongoa ai 'a e Folofola 'a e 'Otua' pea mei ai' foci (mei he ongo Fuakava) 'oku fakatonutonu ai mo touaki ai 'ene tui' pea mo 'ene fai e talangofua'. 'I he taimi ko ia 'oku malanga'i ai 'e he Siasi' 'a Sisu Kalaisi', 'oku pule'i leva 'ene fekau' (message) 'e he ngaahi fakamo'oni faka-Tohitapu'. Ko ia, ko e Folofola 'a e 'Otua' 'a ee 'oku fakafalala ai hotau fakamo'ui' kuopau ia ke onгона mo 'ilo'i mei he Tohitapu' 'a ia 'e tuhamalie mo e feingalotu mo e mo'ui fakamo'oni 'a e Siasi'. 'Oku tuku 'e he Siasi Fakatahataha' ki hono kau memipa' 'a e ngaue mamafa ko ia ko hono lau 'o e Folofola', pea tuku ki hono kau faifekau' ke nau malanga mei ai, pea ke fai 'a e ongo sakalameniti 'o e Papitaiso' mo e 'Ohomohe 'a e 'Eiki' ke hoko ko e ngaahi faka'ilonga ola ia 'o e Kosipeli' 'a ee kuo fakakau 'i he Folofola'.

6. KO E ONGO SAKALAMENITI' (Sacraments)

'Oku tali fakamo'oni 'e he Siasi Fakatahataha' 'o pehe na'e hanga 'e Kalaisi 'o fekau'i hono Siasi' ke ne malanga'i 'a e Kosipeli' 'i he folofola' (in words), pea 'i he ongo ngaue 'oku fotu mai ki tu'a' (two visible acts) 'a ia ko e Papitaiso' pea mo e 'Ohomohe 'a e 'Eiki'. 'Oku ngaue tonu mai a Kalaisi 'e Ia' 'i he me'a kotoa pe, 'a ee 'oku fai 'e he Siasi' 'i he talangofua ki he'ene fekau': ko Kalaisi ia, 'o fakafou mai ko e me'a'ofa' 'a e Laumalie', 'oku' Ne foaki mai 'a e fakamolemole', 'a e feohi', 'a e mo'ui fo'ou', mo e tau'ataina', 'a ia ko e palomesi ia 'o hono

fakahoko 'o e ngaahi ngaue'; pea ko Kalaisi ai pe Ia 'a ee 'oku' Ne langa'i hake (fafangu), 'oku' Ne fakama'a mo fakalaka-ki-mu'a 'a e tui', mo e 'amanaki', 'i he kakai' 'a ia ko e founa pe ia 'e taha 'e lava ke a'usia ai 'a e ngaahi lelei ko ia'.

7. KO E PAPITAISO' (Baptism)

'Oku tali fakamo'oni 'e he Siasi Fakatahataha' 'o pehe, 'oku hanga 'e Kalaisi 'o fakatahataha'i mai 'a e kakai' ki hono sino 'i hono fai 'o e Papitaiso'. Pea 'i he founa ko ia', 'oku hanga ai 'e Kalaisi 'o faka'ata 'a e kakai' ke nau kau mo lave (participate) tonu 'i hono papitaiso o'ona', 'a ia na'e fakakakato ta-tu'o-taha ma'a' e kakai kotoa 'o fakafou 'i he'ene pekia' mo hono telio', pea na'e faka'ataa ia ma'a' e kakai kotoa pe, 'i he'ene toetu'u mo 'ene ha'ele hake', pea Ne hua'i hifo 'a e Laumalie Ma'oni'oni' 'i he 'aho Penitekosi'. Ko e Papitaiso ko ee ki he sino 'o Kalaisi' 'oku' ne fakahu ai 'a e kakai' ki he mo'ui tonu 'a Kalaisi' pea mo 'ene ngaue fakamisiona', 'a ee 'oku fai 'i mamani', pea ko ia ai 'oku nau 'uunitaha 'i he feohi'anga 'o e 'ofa', pea 'o e fatongia', 'i he mamahi' mo e fiefia', 'i he famili pe taha 'o e Tamai 'a e kakai kotoa pe 'i hevani mo mamani, pea 'i he ivi 'o e Laumalie pe 'e taha. Ko ia ai, 'e papitaiso 'e he Siasi Fakatahataha' 'a kinautolu kotoa pe 'oku nau mo'ui'aki 'a e tui faka-Kalisitiane', pea pehe mo e fanau 'a ee 'oku 'omai ki he papitaiso', 'a ia 'e fai fatongia leva 'a e Siasi' ki honau hinoi'i mo pusiaki kinautolu 'i he tui'.

8. KO E FEOHI MA'ONI'ONI' (Holy Communion)

'Oku tali fakamo'oni 'e he Siasi Fakatahataha' 'o pehe, ko e 'afio tu'uma'u ko ia 'a Kalaisi mo hono kakai' 'oku faka'ilonga'i ia mo sila'i 'e Kalaisi 'i he 'Ohomohe 'a e 'Eiki' (Lord's Supper) pe ko e Feohi Ma'oni'oni' (Holy Communion), 'a ee 'oku toutou fai 'i he mo'ui 'a e Siasi'. 'I he sakalamenti ko ia 'o hono sino makafokafo' ni pea mo ha ta'ata'a ne hua'i pehe 'oku hanga ai 'e he 'Eiki toetu'u' ni 'o fafanga 'a hono kakai kuo papitaiso' 'i he'enu fononga ki he tofi'a aofangatuku (final inheritance) 'o e Pule'anga'. Pea 'i he'ene pehe leva 'a e kakai 'o e 'Otua', pea koe'uhi' ko e tui', pea mo e me'a'ofa mo e mafai 'o e Laumalie Ma'oni'oni', 'oku nau feohi ai mo honau Fakamo'ui', 'o nau hiki ai 'a e feilaulau 'o e fakafeta'i' mo e fakamaloo', 'o nau fakaha'ia ai 'a e pekia 'a e 'Eiki', mo nau tupulekina fakataha ma'a Kalaisi, pea fakaivia ai kinautolu ki he'enu alanima (participation) 'i he misiona 'a Kalaisi 'a ee 'oku 'i mamani', pea nau fiefia ai 'i he ifo tokamu'a (foretaste) 'o e Pule'anga' 'a ia 'e fai mai 'e Kalaisi 'a hono fakakakato'.

9. KO E ONGO TUT (Creeds)

'Oku hu 'a e Siasi Fakatahataha' ki he 'uunitaha mo e Siasi' 'i he ngaahi kuonga', tupu mei he'ene ngaue'aki 'a e ongo tui ko ia 'oku 'iloa ko e Tui 'a e kau 'Aposetolo' pea mo e Tui faka-Naisia'. 'Oku tali 'a e ongo tui' ni 'e he Siasi Fakatahataha' 'o hoko ia ko e ongo fakamatata ma'u mafia (authoritative statements) ia 'o e Tui Fakaleveleva' (Catholic Faith), 'a ia na'e fakalea ia 'i he ngaahi lea 'o honau 'aho' pea na'e ngaue'aki 'e ha'a Kalisitiane 'i he ngaahi 'aho lahi, ke fakahaa'i mo malu'i 'a e mahino totonu 'o e tui ko ia'. 'Oku tuku falala 'e he Siasi Fakatahataha' ki he'ene kau faifekau' mo 'ene kau fakahinohino' ke nau ako tokanga 'a e ongo tui' ni, pea ki hono fakatonutonu 'o e faka'uhinga'i 'o 'enu fakahinohino' ki he kaha'u'. 'Oku tuku falala ki he kau faifekau' mo e ngaahi potu siasi' 'i he'enu ngaue'aki ('a e ongo tui' ni) 'i hono ako'i 'o e tui' (faith), pea mo 'enu ngaue'aki 'i he lotu' (worship) ke hoko kinaua ('a e ongo tui') ko e ngaahi ngaue 'oku mateaki tukupa (allegiance) ki he Tokotolu Toputapu' (Tolu Taha'i 'Otua').

10. KO E NGAahi FAKAMO'ONI 'O E FAKALELEI LOTU' (Reformation witnesses)

'Oku hoko atu pe 'a e ako 'a e Siasi Fakatahataha' 'i he fakahinohino 'a e Tohi Tapu' 'o kau ki he talangofua' mo e tau'ataina 'o e tui', pea pehe 'i he ivi mafai 'o e me'a'ofa ne tala'ofa'i mai 'i he Laumalie Ma'oni'oni', pea mo e fakamo'oni 'a kinautolu 'a e Kau fakalelei 'o e lotu'

(reformers) 'a ee ne fakasino mai 'i he ngaahi founa kehekehe 'o hange ko e Tohi Fakamatala 'o e Tui' faka-Sikotilani 'o e 1560' (Scots Confession of Faith, 1560), mo e Fehu'i-mo e-tali 'o Heidelberg he 1563', mo e Tohi Fakamatala 'o e Tui 'o Westminster he 1647', pea mo e Tohi Fakaha (fakamahino) 'o Savoi' (Savoy Declaration) he 1658'. Pea 'i he founa tatau pe, 'e tokanga ai 'a e Siasi Fakatahataha' ki he ngaahi malanga 'a Sione Uesilee' 'i he'ene fo'i Malanga ko ia 'e Fangofulu-ma-fa 'o e 1793'. 'E hanga 'e he Siasi' 'o fekaua 'ene kau faifekau' mo 'ene kau fai fakahinohino' ke nau ako fakatotolo 'a e ngaahi fakamatala' ni, koe'uhi' ke toutou fakamanatu ai pe ki he kakai 'o Kalaisi' 'a e kelesi 'a ee 'oku' ne fakatonuhia'i kinautolu tu'unga 'i he tui', pea mo e tumutumu (centrality) 'a e mo'ui mo e ngaue 'a Kalaisi', ko e toko taha 'oku' ne fai 'a e fakatonuhia' (justifier) pea mo hono mahu'inga 'o e toutou kumi tokoni ki he Tohi Tapu'.

11. KO E KAU FAKA'UHINGA ME'A FAKA-POTO' (Scholarly interpreters)

'Oku tali fakamo'oni 'e he Siasi Fakatahataha' 'o pehe, ne te'eki ai ha taimi ne tuku li'aki ai 'e he 'Otua' 'a e Siasi' ta'e 'i ai ha kau fakatonulea loto-to mo fakapoto 'o e Folofola', pe ta'e ha ni'ihii ne nau fakakaukau'i loloto mo'oni 'a e (Tohitapu)', mo nau ngaue falala'anga mo talangofua ki he, Folofola mo'ui 'a e 'Otua'. Pea mahino 'aupito 'oku hu atu foki 'a e Siasi Fakatahataha' ki he tofi'a 'o e faka-e-tohi' (literal inheritance), mo e fakatotolo faka-e-saienisi' mo faka-hisitolia' 'a ee kuo nau fakamatala fakamahino'i 'a e ngaahi senituli kuo toki 'osi atu', pea fai ai mo e fakamalo ki he poto 'o e ngaahi founa 'a e 'Otua' 'i he fetu'utaki mo e fa'ahinga 'o e tangata' 'a ee 'oku' ataa mai ki ha tui kuo fakapapau'i. 'Oku mo'ui 'a e Siasi Fakatahataha' 'i ha feohi'anga faka-e-mamani lahi 'o e ngaahi Siasi' 'a ia te ne lava ai ke ako ke fakamasila 'a e mahino kiate ia 'a e finangalo mo e kaveinga 'a e 'Otua' 'i he feohi mo e ngaahi fakakaukau 'o hotau ngaahi 'aho'. Pea 'i he loto feohi'anga ko ia, 'oku tu'u foki ai 'a e Siasi Fakatahataha' 'o fekau'aki mo e ngaahi sosaiete 'o hotau ngaahi 'aho', 'i he ngaahi founa 'a ia 'e lava ai ke mahino kiate ia (Siasi)'a hono natula' mo 'ene misiona totonu'. 'Oku fai fakamalo 'a e Siasi Fakatahataha' ki he 'Otua' ki he fakamo'oni ta'emotu mo e ngaue 'a e 'evangelioo', kau poto', kau palofita', pea pehe mo e kau ma'ata'. Pea 'oku lotua 'e he Siasi' ke ne hoko 'o mateu 'i ha taimi 'e hanga ai 'e he faingamalie' (occasion) 'o fekau'i ia ke ne fakahaa'i 'a e 'Eiki' 'i ha lea fo'ou pea mo ha founa ngaue fo'ou.

12. KO E KAU MEMIPA' (Members)

'Oku hanga 'e he Siasi Fakatahataha' 'o fakamo'oni'i mo tali mai ko hono kau memipa 'a kinautolu katoa 'a ia 'oku fakamo'oni'i ko e kau memipa 'o e ngaahi Siasi 'o e Fakatahataha' 'i he taimi 'o e fakatahataha ne fai'. Pea hili ia, 'e 'ata leva 'a e tu'unga memipa' kiate kinautolu katoa kuo papitaiso 'i he Siasi Tapu mo Fakaleveleva' 'i he huafa 'o e Tamai' pea 'o e 'Alo' pea 'o e Laumalie Ma'oni'oni'. 'E fekumi atu 'a e Siasi Fakatahataha' ki he ngaahi founa, 'a ia 'e lava ai ki he kau 'osi papitaiso' ke fakapapau'i kiate kinautolu 'a e ngaahi tala'ofa 'a e 'Otua', pea ke iku atu ai ki ha fie tukupa loloto ange ki he tui', pea mo e ngaue, 'a ee ne kaveinga ki ai honau papitaiso'. Pea koe'uhi' ko ha ngata'anga pehe, 'oku hanga ai 'e he Siasi Fakatahataha' 'o pole'i ia ke ne fakahoko, fakataha mo e kau Kalisitiane kehe', ke fakatotolo atu mo fakalalakala'i 'a e fakakainga'I (fakahoko) 'o e papitaiso' mo e fakahoko memipa kakato'(relation of baptism to confirmation) pea ke nau kau (participation) foki ki hono fai 'o e Feohi Ma'oni'oni' (Holy Communion).

13. KO E NGAAHI TUFKANGA ME'A'OFA' MO E NGAAHI NGAUE' (Gifts and Ministries)

'Oku fakapapau'i pau 'e he Siasi Fakatahataha' ko e taha memipa kotoa pe 'o e Siasi' 'oku' ne 'efihia ke kau 'i he tui' (engaged to confess the faith) ki he Kalaisi ne kalusefai' pea' ke ne hoko foki ko 'ene sevaniti tonunga. 'Oku' ne fakamo'oni'i foki ('e he Siasi') mo e fakamalo 'o pehe ko e Laumalie', ko ia pe 'e taha kuo' ne fakakoloa 'a e kau memipa 'o e Siasi 'o Kalaisi' 'aki 'a e ngaahi tufakanga me'a'ofa kehekehe (diversity of gifts), pea 'oku 'ikai foki ha me'a'ofa ia 'e ta'e 'i ai ha no fatongia ngaue ke fakahoko'aki: 'o hange ko eni' - ko e ngaue faka-faifekau

kotoa pe 'oku 'i ai pe 'ene lave tonu ki he ngaue faka-lotu (ministry) 'a Kalaisi'. Ko e Siasi Fakatahataha' leva, 'i he taimi tonu 'o e fakatahataha', kuopau ke ne fakamo'oni'i mo tali 'a e ngaahi ngaue faka-lotu kotoa pe (pe faka-faifekau) (ministries) 'a kinautolu 'a ee ne ui ki ha fa'ahinga ngaue pe, pe fatongia 'i he ngaahi Siasi 'o e fakatahataha'. Pea hili ia, 'e hanga leva 'e he Siasi Fakatahataha' 'o fai ha no ako'I (pe faka-fatongia'i) 'a tangata mo fafine 'i he ngaahi tufakanga me'a'ofa (gifts) 'a ee 'oku foaki ange 'e he 'Otua', pea 'e fakama'opo'opo ai 'a e mo'ui ('a e Siasi) 'i he'ene tali ki he ui 'a e 'Otua' ke fakalahi ange 'ene vilitaki atu ki he ngaue faka-misiona'.

14. KO E KAU FAIFEKAU, KAU 'ELETAA', KAU TIKONESTI MO E KAU MALANGA' (Ministers, Elders, Deaconesses and Lay Preachers)

Ko e Siasi Fakatahataha', talu mei he kamata'anga', kuopau ke ne fekumi atu ke ma'u mai 'a e fakahinohino 'a e Laumalie Ma'oni'oni', ke ne hanga 'o tali fakamo'oni'i 'i he lolotonga 'o hono kau memipa', 'a e kau fefine mo e kau tangata kuo ui 'e he 'Otua' ke nau malanga'i 'a e Kosipeli', mo nau taki 'a e kakai' 'i he feinga lotu', pea ke tokanga'i 'a e takanga', pea ke nau 'inasi he alea'i 'o e ngaahi me'a faka-e-pule' (share in government) pea ke nau fai fatongia atu ki he kau tukuhausia 'o mamani'.

Pea koe'uhi` ko ia:

- (a) 'Oku fakamo'oni'i mo tali lelei (recognises and accepts) 'e he Siasi Fakatahataha' ke nau hoko ko e kau faifekau 'o e Folofola' 'a kinautolu kotoa ne nau ma'u 'a e ngaahi lakanga ko ia' 'i ha taha 'o e ngaahi Siasi 'o e fakatahataha', pea 'oku nau tu'u-mo e-lau (in good standing) 'i ha taha 'o e ngaahi Siasi ko ia' 'i he taimi 'o e fakatahataha', pea 'oku nau pipiki (pikitai) ki he Makatu'unga' ni 'o e Fakatahataha'. Ko e fakapipiki mai' ni, mo e tali mai' ni, (adherence and acceptance) 'e lava ia ke fakahoko 'i he taimi 'o e fakatahataha' pe ko ha no toki fakahoko 'amui ange. Pea koe'uhi` ko e mo'ui 'a e Siasi' 'oku tu'unga' 'i he ivi 'o e Folofola', 'oku fakapapau'i ai ko e 'Otua' ia, kuo te'eki ke Ne li'aki (pe ta'elava) ke ma-faka-mo'oni'i 'a e folofola ko ia', te Ne, 'o fou mai 'ia Kalaisi mo e mafai 'o e Laumalie Ma'oni'oni', 'o ui mo fakamavahe'i ha kau memipa 'o e Siasi' ke nau hoko ko e kau faifekau 'o e Folofola'. Ko kinautolu' ni te nau malanga'i 'a e Kosipeli', pea tataki 'a e ongo sakalameniti', pea fakahoko mo e ngaue faka-tauhi sipi', pea 'e lava ai ke faka-naunau'i kotoa kinautolu ki honau ngaahi fatongia he ngaue fakalotu' (pe faka-faifekau, (ministries), pea 'i he'ene pehee', 'oku taukave (pe mamahi'i) ai pe 'a e fakamo'oni faka-e-'aposestolo kia Kalaisi' 'i he Siasi'. Pea ko e kau memipa ko ia' 'e ui kinautolu ko e kau Faifekau pea ko honau fakatapui mavahe' 'e 'iloa ia ko e Hilifakinima (Ordination).

'E hilifakinima 'e he Pelesipitellii' 'aki 'a e lotu pea mo hono hilifaki 'o e ngaahi nima' 'i he lolotonga 'o e fai 'o e lotu 'a e siasi'. 'I hono fai ko eni 'o e hilifakinima' 'oku hanga ai 'e he Siasi' 'o fakafeta'ia 'a Kalaisi kuo ha'ele hake' (ascended Christ) 'i hono foaki 'o e ngaahi tufakanga me'a'ofa ki he kau tangata' mo e kau fefine'. 'Oku hanga ai 'e he Siasi' 'o fakamo'oni'i 'a e ui 'a Kalaisi ki he taha taki taha ke ne hoko ko 'ene faifekau, pea 'oku lotua ai ('e he Siasi) ki he ivi mafai 'o e Laumalie Ma'oni'oni' ke Ne fakanaunau'i 'a e faifekau' ki he ngaue ko ia'. Pea 'i he kau 'a kinautolu kuo 'osi hilifakinima' ki hono fai 'o e hilifakinima' ni, 'oku lava ai 'e he Siasi' ke ne fakamo'oni'i 'a e fai mateaki 'a e 'Otua' pea' ne (Siasi) fakahaa'i ai 'a e 'amanaki (hope) 'a ee 'oku' ne (Siasi) ma'u mo'ui ai'. 'I he kaunga fai mo e kau Kalisitiane kehe', 'e fekumi atu 'a e Siasi Fakatahataha' ki ha mahu'inga malie fo'ou 'o e founa 'a ia 'e lava ai 'a e siasi' (fai'anga lotu) 'o kau tonu (ala nima) 'i hono fai 'o e hilifakinima' pea mo e mahu'inga totonu 'o e hilifakinima' 'i he mo'ui 'a e Siasi'.

- (b) 'Oku tali mo fakamo'oni'i 'e he Siasi Fakatahataha' ko e kau 'eleta pe kau taki 'a kinautolu na'e 'i he lolotonga 'o e taimi 'o e fakatahataha', pea na'a nau ma'u 'a e lakanga 'eleta', tikoni' pe taki' 'a ee na'e fakanofu kinautolu ke nau fai 'a e tauhi faka-laumalie', pea 'oku nau, tu'u-mo e-lau 'i ha taha pe 'o e ngaahi Siasi 'o e fakatahataha' 'i

he taimi 'o e fakatahataha', pea 'oku nau pipiki ki he Makatu'unga 'o e Fakatahataha'. 'E fekumi atu ('a e Siasi') ke fakamo'oni'i fakamahino 'i he loto siasi' 'a kinautolu kuo fakakoloa 'e he Laumalie' 'aki 'a e ngaahi me'a'ofa 'o fakafe'unga kinautolu ke fai 'a e pule' mo e tokanga fakalukufua' (rule and oversight). Pea ko kinautolu 'a e kau memipa ko ia' 'e ui kinautolu ko e kau 'Eleta pe ko e kau Taki.

- (c) 'Oku tali mo fakamo'oni'i 'e he Siasi Fakatahataha' ko e kau tikonesi 'a kinautolu katoa na'a nau tikonesi 'i he taimi 'o e fakatahataha', pea 'oku tu'u-mo e-lau 'i he ngaahi Siasi 'o e fakatahataha', pea 'oku nau pipiki foki ki he Makatu'unga 'o e Fakatahataha' (Basis of Union). 'Oku tui ('a e Siasi') 'e kei hoko atu hono ui 'e he Laumalie Ma'oni'oni' 'a e kau fefine' ke nau 'inasi 'i he founga' ni 'i he ngaahi ngaue mo e fakamo'oni kehekehe (services and witness) 'a e Siasi', pea te ne (Siasi) ngaue atu ke faka-faingamalie'I (make provision) 'a e me'a ko ia'. Ko e kau memipa ko ia' 'e ui kinautolu ko e kau Tikonesi.

'Oku tali fakamo'oni'i 'e he Siasi Fakatahataha' 'i he taimi 'o e fakatahataha', 'oku feinga atu e tokolahi ke fai ha fakafou'ou 'i he tu'unga (pe) fatongia faka-tikonesi' pe tikoni (diaconate), 'a ee 'oku foaki ai 'e fafine mo tangata honau taimi' mo honau tufakanga koloa' (talents) 'o fakafongia' i kinautolu pea fai pehe foki ma'a' e kakai 'a e 'Otua', 'i he ngaue ma'a' e fa'ahinga 'o e tangata', 'i he fehanga'angi mo e ngaahi fiema'u 'oku 'ikai malolo hifo ha taimi (face of changing needs). Kuopau ke fakama'opo'opo pehe'i 'e he Siasi Fakatahataha' 'a 'ene mo'ui', koe'uhi' ke kei tuku 'ataa ai pe ki ha faingamalie 'e ui ai 'e he 'Otua' 'a tangata mo fafine ki ha fakafou'ou pehe 'o e fatongia mo e lakanga faka-e-tikonesi' pe tikoni (diaconate): pea 'i he ngaahi tukunga pehee', 'e lava ia ke fakapapau'i ke ui kinautolu ko e kau Tikoni mo e kau Tikonesi, 'o tatau pe, pe ko e ngaue' 'oku 'i tu'a pe 'i loto 'i he mo'ui 'a e potu siasi (pe fai'anga lotu ko ia').

- (d) 'Oku fakamo'oni'i mo tali 'e he Siasi Fakatahataha' ko e kau malanga fakakolo' (local preachers) 'a kinautolu na'a nau malanga hoko fakamo'oni'i (accredited lay preachers) 'i ha taha 'o e ngaahi Siasi Fakatahataha' 'i he taimi ko ia 'o e fakatahataha', pea 'oku nau pipiki foki ki he Makatu'unga 'o e Fakatahataha'. Te ne (Siasi) fekumi atu ke fakamo'oni'i 'a kinautolu kuo fakakoloa'aki 'a e me'a'ofa 'o e Laumalie' ki he ngaue' ni, pea te ne fai honau teu'i', pea te ne (Siasi) tatali loto fiefia ki ha mahino 'oku kakato ange'kau ki he talangofua 'a e kau Kalisitiane'a ia kuopau 'e tafe mai mei he'enuai fai 'enuai ngaue fakalotu' (ministry). Ko kinautolu' ni 'e ui ko e kau Malanga faka-Kolo (Lay Preachers).

'I he ngaahi palakalafi iiki 'i 'olunga', ko e kupu'i lea ko ia 'oku pehe – "pipiki (pe pikitai) ki he Makatu'unga 'o e Fakatahataha'" (adhere to the Basis of Union) 'oku mahino ia 'o pehe - ko e loto'aki ia ke mo'ui mo ngaue 'i he loto tui' mo e 'uunitaha 'o e Siasi Tapu pe Taha mo Fakaleveleva pea faka-'Aposetolo', 'o hange ko hono fakamahino'i ia 'i he Makatu'unga' ni. Pea ko ha pipiki (pikitai) pehee' 'oku faka'ata ai 'a e faikehekehe 'o e fakakaukau' (difference of opinion) 'i he ngaahi me'a ko ia 'oku 'ikai hu ki he uho 'o e tui' (in matters which do not enter into the substance of the faith).

'Oku tali fakamo'oni'i 'e he Siasi Fakatahataha' ko e founga pea mo e loloa 'o e ngaue fakalotu' (faka-faifekau) (ministries) 'a ee 'oku ui ki ai a tangata mo fafine' 'oku kehekehe mei he taimi ki he taimi pea mei he feitu'u ki he feitu'u, pea 'oku tautefito' he 'oku hoko mai 'i he taimi 'a ia 'oku fai ai hono toe fakakaukau' 'i 'o e ngaahi fotunga tuku-fakaholo 'o e ngaue faka-faifekau', pea mo ha founga fo'ou 'o e ala nima mai 'a e kakai 'a e 'Otua' 'i hono malanga' 'i 'o e Folofola', pea pehe mo hono fai 'o e ongo sakalameniti', pehe mo hono langa hake 'o e feohi' 'i he 'ofa 'oku fai felotoi' (mutual love), pehe mo e mo'ui tukupa ki he ngaue misiona 'a Kalaisi' pea mo e ngaue 'i he mamani ko eni', 'a ia na'a' Ne pekia ki ai'.

15. KO E NGAUE FAKA-E-PULE 'I HE SIAI (Government in the Church)

'Oku tali fakamo'oni'i 'e he Siasi Fakatahataha' ko e fatongia faka-e-pule (government) 'i he Siasi' 'oku 'a e kakai ia 'a e 'Otua' koe'uhi', ko e koloa 'o e ngaahi me'a'36ofa foaki mai' mo e ngaahi ngaue 'a ia kuo tuku mai 'e he 'Otua' kiate kinautolu'. Ko ia ai, 'oku fokotu'utu'u pehe'i 'e he Siasi Fakatahataha' 'a 'ene mo'ui' 'i he faka-kolo' (locally), pea pehe mo e fakavahe' pe fakafeitu'u' (regionally) pea pehe foki mo e tu'u faka-fonua lahi' (nationally) 'o pau ke tuku falala atu 'a e ngaue faka-e-pule' ki he kau fakafongia, ko e kakai tangata mo fafine, 'a kinautolu 'oku nau ma'u 'a e ngaahi koloa mo e kelesi, 'a ia kuo faka-koloa'aki kinautolu 'e he 'Otua' ki hono langa hake 'o e Siasi'. Ko ia, 'oku pule'i 'a e Siasi Fakatahataha' 'e ha ngaahi kaunisila ngaue fetu'utaki (inter-related councils), 'a ia 'oku nau taki taha 'ene ngaahi ngaue mo e fatongia ki he Siasi' mo mamani.

'Oku fakamo'oni'i 'e he Siasi Fakatahataha' ko Kalaisi pe 'oku tumutumu (aoniu) 'i hono Siasi', pea te ne lava ke folofola ki he (Siasi) 'o fakafou mai 'i ha taha 'o hono ngaahi kaunisila'. Ko e fatoniga leva ia 'o e kaunisila kotoa pe ke tatali ('o faka-fanongo) ki he folofola mai 'a e 'Otua', pea' ke ne talangofua ki he finangalo 'o e 'Otua' 'i he ngaahi me'a kuo tuku falala ki he'ene tokanga'. 'Oku pau ke 'ilo 'e he kaunisila taki taha 'a e ngata'anga 'o hono mafai totonu', pea ke ne tokanga'i foki mo e ngaahi kaunisila kehe 'o e Siasi', koe'uhi' ke lava 'o fa-'u-taha 'a e sino 'o e kau tui', pea koe'uhi' ko ha fe-tuku-lolo'aki felotoi 'i he ngaue 'o e Kosipeli'.

Pea koe'uhi' ko ia, pea 'oku hanga leva 'e he Siasi Fakatahataha' 'o ngaue'aki 'a e ngaahi me'a' ni 'i he'ene konisitutone':

- (a) **Ko e Siasi faka-kolo' (pe fai'anga lotu') (The Congregation)** ko hono fakasino mai ia 'i ha feitu'u 'e taha 'a e Siasi 'e Taha Tapu Fakaleveleva mo Faka-'Aposetolo', 'oku nau lotu, mo fakamo'oni, mo ngaue, 'o hoko ko e feohi'anga 'o e Laumalie' 'ia Kalaisi. 'Oku fakataha mai he taimi tatau hono kau memipa' ke fanongo ki he Folofola 'a e 'Otua', pea ke katoanga'i 'a e ongo sakalamenti', pea ke langa hake 'a e taha mo e taha 'i he 'ofa', pea ke fe'inasi'aki 'i he ngaahi fatongia lalahi ange 'o e Siasi', pea ke nau ngaue ai ki mamani. 'E pau leva ke tali fakamo'oni'i 'e he fai'anga lotu' ni 'a e fiema'u ko ia 'o e faikehekehe 'o e ngaahi potungae' (diversity of agencies) ki he maau leleiange 'o 'ene mo'ui' 'i he ngaahi me'a hange ko e ako' (education), ngaue faka-e-pule' pea mo e pa'anga' (administration and finance).
- (b) **Ko e Fakataha 'a e kau 'Eletaa' pe kau Taki' (The Elders' or Leaders' Meeting)** (ko e kaunisila eni 'a ha fai'anga lotu pe ngaahi fai'anga lotu) 'oku kau heni 'a e faifekau' pea mo kinautolu 'a ee 'oku ui ke nau fe'inasi'aki mo e faifekau' 'i hono fai 'o e tokanga faka-lukufua' 'i 'o e siasi' (oversight). 'Oku' ne (kaunisila) fatongia'aki ke langa hake 'a e potu siasi' ni 'i he tui' pea mo e 'ofa', pea tokoni'i 'a hono kau memipa' 'i he 'amanaki', mo taki kinautolu ki ha ngaue 'oku kakato ange 'i he misiona 'a Kalaisi' 'i mamani.
- (c) **Ko e Pelesipiteli' (The Presbytery)** (Ko e kaunisila pe fakataha faka-vahefonua' ia) 'oku kau ki ai 'a e kau faifekau 'o e vahefonua ko ia' (such ministers), kau 'eleta pe kau taki pea mo e kau memipa kehe 'o e Siasi' 'a ee 'oku fokotu'u kinautolu ki ai', ko e fika lahi taha 'o e kau 'eletaa' pe kau taki' mo e kau memipa 'o e Siasi' 'a ee ne fili 'e he ngaahi Fakataha'anga 'a e kau 'Eletaa' pe Taki' mo e/pe ngaahi potu siasi', 'i he tukunga ko ia kuo tu'utu'uni'i 'e he Sinoti'. Ko 'ene ngaue' ke fakahoko 'a e ngaahi ngaue katoa 'o e tokanga faka-lukufua' (acts of oversight) 'a ee 'oku fiema'ua pau ki he mo'ui mo e misiona 'a e Siasi' 'i he feitu'u katoa ko ia' (area) 'a ee 'oku' ne fatongia ki ai', tukukehe pe 'a e ngaahi potungae ko ia (agencies) 'a ee 'oku nau fatongia faka-hangatonu ki he Sinoti' pe 'Asemipilii'. Kuopau ke ne fai mavahe 'a e tokanga fakalukufua (oversight) ki he ngaahi fai'anga lotu kotoa pe 'oku nau 'i hono loto'atakai' (within its bounds), 'o fakalotolahi' kinautolu ke nau fetokoni'aki hono fakaivia kinautolu 'i he tui', pea ke nau fefua'aki 'enau ngaahi kavenga', pea ke faka-lotolahi' kinautolu ke nau fakakakato honau ui ma'olunga 'a ee 'oku fai 'ia Kalaisi Sisuu'. Kuopau ke ne (Pelesipiteli') fai

poupou'I (promote) 'a e ngaahi tapa lalahi ange 'o e ngaue 'a e Siasi' 'a ee kuo tuku falala kiate ia 'e he Sinoti' pe 'Asemipilii'.

- (d) **Ko e Sinoti' (The Synod) - (ko e kaunisila faka-vahefonua lahi ia)** 'oku kau ki ai 'a e kau faifekau', kau 'eletaa' (pe kau taki) mo e kau fakafofonga kehe 'o e Siasi' 'o hange ko hono fokotu'u kinautolu ki ai', ko e tokolahi taha' ko e fokotu'u mai 'e he ngaahi Pelesipitilii', mo e ngaahi fakataha 'a e kau 'eletaa' (pe kau taki) pe 'e he ngaahi fai'anga lotu' 'o fakatatau ki he tukunga 'a ia kuo fakapapau'i mei he 'Asemipilii'. 'Oku' ne ma'u 'a e fatongia ki hono fai 'o e tokanga faka-lukufua' (oversight), pehe ki hono tataki mo pule'i 'o e lotu' (worship) 'i he Siasi', pea ne fakamo'oni mo ngaue 'i he vahefonua lahi ko ia kuo tuku ma'a' na, pea 'aki 'a e ngaahi mafai mo e ngaahi ivi pule ko ia' (powers and authorities) 'a ia 'e fakapapau'i ia 'e he 'Asemipilii' mei he taimi ki he taimi.
- (e) **Ko e 'Asemipilii' (The Assembly) (ko e kaunisila faka-fonua' ia)** 'oku kau ki ai 'a e kau faifekau', kau 'eletaa' (pe kau taki) pea pehe mo e kau memipa kehe 'o e Siasi' 'a ia 'oku fili ki ai', ko e tokolahi taha 'iate kinautolu' 'a kinautolu ne fili mai 'e he ngaahi Pelesipitilii' mo e ngaahi Sinoti'. 'Oku' ne ('Asemipilii') ma'u 'a e fatongia fakapapau'i me'a' (determining responsibility) ki he ngaahi me'a 'o e tokateline', ngaahi me'a 'o e lotu' (worship), ngaue faka-e-pule' mo e me'a ki he 'ulungaanga mo'ui' (government and discipline), pea kau ai mo e me'a kau ki hono tokoni'I (poupou'i) 'o e misiona 'a e Siasi', mo hono fokotu'utu'u 'o e ngaahi sitanitati (ngaahi tu'unga ke a'usia) 'i he ako fakateologia' pea mo hono tali mai 'o e kau faifekau mei he ngaahi feohi'anga kehe', pea mo hono fakahoko 'o ha ngaahi feinga kehe 'o fakataumu'a ki ha fakatahataha lahi ange 'a e Siasi'. 'Oku' ne ('Asemipilii') fakahoko foki mo e ngaahi fakapapau fakahinohino' (guiding decisions) ki he ngaahi ngaue' mo e mafai pule' (tasks and authority) ke ngaue'aki 'e he ngaahi kaunisila kehe'. Ko e me'a pau ia (obligatory) kiate ia ke ne feinga ke ma'u mai 'a e felotoi (concurrence) 'a e ngaahi kaunisila kehe', pea pehe ki he ngaahi fai'anga lotu 'o e Siasi', 'i he ngaahi me'a 'oku fu'u mahu'inga ki he mo'ui 'a e Siasi'.

Kaikehe, ko e 'uluaki 'Asemipilii', 'e kau ki ai 'a e kau fakafofonga 'o e ngaahi Siasi' 'o e fakatahataha', 'e fokotu'u mai ke tautau-toko-tatau 'e kinautolu 'i he founa ko ia te nau loto ki ai', pea kuo fakamafai'i 'aki 'a e ngaahi mafai 'a ia 'e fu'u fiema'ua ki hono fokotu'u 'o e Siasi Fakatahataha' pea fakatatu foki ki he ngaahi kupu 'o e Makatu'unga 'o e Fakatahataha'.

Kae'oua leva ke a'u ki he taimi ko ia 'e toki lava ke fokotu'u ai 'a e ngaahi kaunisila ko ia 'a ee 'oku mavahe mei he 'Asemipilii', 'oku fakamo'oni'i mo tali lelei 'e he Siasi Fakatahataha' 'a e ngaahi potu ngaue kehekehe (various agencies) ki hono fakahoko 'o e fatongia 'a ee 'oku lolotonga fakahoko 'i he ngaahi Siasi' 'o e fakatahataha'. Pea 'oku' ne (Siasi Fakatahataha) fakaaafe'i ha ngaahi potu ngaue pehe 'oku lolotonga ngaue ke nau hu leva 'o kamata ha sivi faka-e-kinautolu (self-examination) 'a ia 'e lava ai 'e he kau memipa' ke nau toe vaka'i fo'ou 'a honau nafa pau ki he misiona 'a e Siasi' pea mo 'enua faka-fotunga'i tonu mai (demonstration) 'a e 'uunitaha 'a e (Siasi)'. 'Oku lotua 'e he Siasi Fakatahataha' ke hanga mu'a 'e he 'Otua' 'o fakamafai'i kinautolu ke nau fakama'opo'opo 'enua ngaahi mo'ui' ki he ngaahi kaveinga ko ia'.

16. KO HA NGA AHI NGAUE MAVAHÉ (Particular Functions)

'Oku fakamo'oni'i 'e he Siasi Fakatahataha' 'a e fatongia' mo e tau'ataina' (responsibility and freedom) 'a ee 'oku ma'u 'e he ngaahi kaunisila' ke nau tali (acknowledge) 'a e ngaahi tufakanga me'a'ofa (gifts) 'o e kau memipa', ki hono fakakakato 'o e ngaahi ngaue 'oku mavahe pau (particular functions) ('i he Siasi)'. 'Oku lava ke sio tonu 'a e Siasi Fakatahataha' 'i hono fai 'o e tokanga faka-tauhi-sipi' (pastoral care) 'i hono fai ko ee 'i he faka-fo'ituitui' 'i he funa 'o e Siasi', 'o fotu ai 'a e mo'oni ko ia', ko e mahino 'oku fai ma'upe 'e he 'Otua' 'ene fengaue'aki mo e mo'ui faka-fo'ituitui' 'i he kakai', te nau lava ai 'o ma'u 'a e tokanga 'ofa 'a e

‘Otua’ ‘a ee ‘oku ‘iloa he lotolotonga ‘o e kakai’, pea ‘e pehe foki mo e kau memipa’ fakafo’ituitui’, ‘o fotu ‘iate kinautolu ‘a e sipinga ‘o e sevaniti’.

17. KO E LAO’ ‘I HE SIAST’ (Law in the Church)

‘Oku fakamo’oni’i ‘e he Siasi Fakatahataha’ ko e fekau (demand) ‘a e Kosipeli’, pea mo e tali (response) ‘a e Siasi’ ki he Kosipeli’, pea mo e mo’ui maau’ (discipline) ‘a ee ‘oku’ ne fiema’u’, ‘oku fakahaa’i fakakonga ia ‘i hono fa’u ‘e he Siasi’ ‘ene lao’. Pea ko e kaveinga leva ‘o ha lao pehe ke ne fakahaa’i ‘a e finangalo ‘o e ‘Otua’ ki he mo’ui ‘a e Siasi’; ka koe’uhi ko e lao’, ‘oku tali ‘e ha’a tangata’ pea ko e fa’u foki ‘ekinautolu pe, ‘e hoko leva ma’upe ia ko ha me’a ke toe vakai’i (subject to revision) koe’uhi’ ke ne (lao’) lava ‘o fatongia lelei ange ki he Kosipeli’. Kuopau leva ke toutou vakai’i ‘e he Siasi Fakatahataha’ ‘ene lao’ koe’uhi’ ke fakautuutu ai pe ‘a e takina ‘o ‘ene mo’ui’ ki he ngaue ‘a e ‘Otua’ mo e tangata’, pea pehe mo ‘ene lotu’, ki ha fokotu’utu’u mo’oni mo faivelenga ange, pea hoko ia ko ha tali, ki he Kosipeli ‘a Kalaisi’. Kuopau ke lea ‘a e lao ‘a e Siasi’ kau ki he talangofua tau’ataina (free obedience) ‘o e fanau ‘a e ‘Otua’, pea pau ke ne kaveinga atu ki he fakalelei ao-fanga-tuku (final reconciliation) ko ia ‘o ha’a tangata’, ‘o tu’unga ‘i he kelesi faka-e-hau (sovereign grace) ko ia ‘a e ‘Otua’.

18. KO E KAKAI ‘A E ‘OTUA’ ‘I HE FONONGA’ANGA’ (The People of God on the Way)

‘Oku fakapapau’i ‘e he Siasi Fakatahataha’ ‘oku’ ne kau ki he kakai ‘a e ‘Otua’ ‘oku nau ‘i he fononga’anga’ ko e faai fononga ki he ngata’anga kuo tala’ofa’i mai’. Pea ‘oku hufia ‘e he Siasi Fakatahataha’, ‘o tu’unga ‘i he me’a’ofa’ ‘a e Laumalie’, ke hanga ‘e he ‘Otua’ ‘o toutou fakatonutonu ‘a e me’a ‘oku hala ‘i he’ene mo’ui’, pea Ne ‘omai ai ia (Siasi) ki ha ‘uunitaha ‘oku lolotoange mo e ngaahi Siasi kehe’, pea ke Ne ngaue’aki ‘ene fai e lotu’, ‘ene fakamo’oni’, mo e ngaue’, ki he kololia faka-‘Itaniti ‘o e ‘Otua’, tu’unga ‘ia Sisu Kalaisi ko e ‘Eiki’. ‘Emeni.